

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 25. decembra 1878.

Obseg: Razglas gospodarjem, ki želijo semena Ruskega lanu. — Poljedelstvo v starodavnih časih, kako se je pričelo in uplivalo na omiko človeštva. (Kon.) — Kaj storiti z drevjem, ki ga je sneg poškodoval. — Kako gosp. T. Hitz piše o Bohinjski in Tolminski živinoreji. — Cestni pahovnik (Wegehobel). — Slovensko književstvo. — Političen pogled po Evropi ob koncu leta 1878. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Razglas gospodarjem,

ki želijo semena Ruskega lanu.

Družba kmetijska Kranjska bode prihodnjo spomlad zopet v stanu, gospodarjem našim iz državne podpore nakupljeno seme Ruskega (Rigajskega) lanu po niži ceni dati, kakor je na prodaj v štacunah.

Da pa odbor vé, koliko semena naj naroĉi, zato vabi gospodarje, kateri želijo tega lanu, ki v vsem prekosí naš domaĉi in vsak drug lan, naj se kmalu, zadnji čas pa do Sveĉnice, oglasijo pismeno ali ustmeno v pisarni odboru, da se potem vé, koliko ga bo treba skupaj naroĉiti.

Glavni odbor družbe kmetijske Kranjske v Ljubljani 23. decembra 1878.

Poljedelstvo v starodavnih časih,

kako se je pričelo in kako uplivalo na omiko človeštva.

Posneto po profesorju R. Fiedlerju iz „Wien. landw. Zeitg.“.

(Konec.)

O Kartagencih, potomcih Feniĉanov, naj le to omenimo, da je njih rojak bil prvi, ki je poljedelško knjigo spisal z imenom Mago, katerega Rimski poljedeljski pisatelj Columella imenuje „oĉeta poljedelstva“.

Feniĉani, o katerih nam zgodovina pripoveduje, da so bili prvi narod, ki je meje svoje domovine prestopivši z domaĉimi pridelki trzil v tuje dežele, so tudi bili poljedelci, ki so na tuje izvaževali rž, vino, olje in pavolo; za živinorejo niso marali; klavno živino so kupovali v deželah Evfrata, mule in konje pa v Armeniji.

Pri Babiloncih in Asircih je zaradi velike rodovitnosti teh dežel poljedelstvo cvetelo; oni so imeli velike čede živine in so druge dežele oskrbovali z njo. Herodot piše, da sta v teh deželah pšenica in proso imela po štiri prste široko perje; trte in oljke niso imeli; nekako olje so si pripravljali iz sezama, neko vino pa iz palm.

Pri Ariških ali Indogermanskih narodih se nahaja uže v prvem zaĉetku sled živahne živinoreje;

povsod pri njih imenujejo se krave, biki, koze, ovce, prešĉi, gos, raca, golob in še marsikatera druga perutnina. Ariški narodi so prvi imeli poljedelško orodje enako plugu; iz jeĉmena in pšenice napravljali so si moko in pili so upijanijoĉo medico.

Tudi Indijcem je bila vsa gori imenovana živina, kakor se to sprevidi iz starodavnih listin, znana. Razen palm in sladkornega trstja so pridelovali, kakor še zdaj, posebno veliko riža, ki jim je bil poglavitni živež. Iz Indije je prišel riž v zahodne dežele; tudi starim Grkom je bil znan, pa ga niso pridelovali; pozneje so ga še le Arabci pripeljali v Evropo. Riž je bil Indijcem to, kar so bili palĉki Egipĉanom. Bogati pridelki riža je tukaj prav tiste nasledke imel, kakor v Egiptu. Tudi tukaj so veliki bogatini in veliki beraĉi. Tisti, ki k bogastvu pomagajo, nimajo nič od njega; dobiĉek imajo le bogatini, katerim revno ljudstvo zemljo obdeluje, kajti najemščina in obresti so sila veliki. Po postavah Mennovih je najnižja obrest 15, najviša pa 60 odstotkov; delavci se plaĉujejo prav po nizki ceni. Kdor ne more davka plaĉati, mora delati.

Mnogo zanimivega nam pripoveduje zgodovina Perzijanov. Tukaj vidimo vredjene davkove postave skoro tako kakor je naš kataster; polje je zmerjeno in po množini pridelkov se plaĉuje več ali manj davka. Davek se plaĉuje v denarjih, to je, v darejkah, ki imajo vrednost po 20 frankov, ali pa v pridelkih. Poleg doloĉenih plaĉil v denarjih daje dežela Kilikija vsako leto 300 kónj (belcev), Armenija 10.000 žebet, Medija 100.000 ovac in 4000 konj, Kapadocija 1500 kónj, 2000 mul in 50.000 ovac itd. Perzijani izrejajo posebno veliko konj, katere za delo vpregajo in pa jezdiĉo. Znano je, da so Perzijani prvi imeli pošte. Ko so v drugih deželah kralje vozili v vozovih z mulami, se je peljal Perzijski kralj v vozu z 8 belci. Perzijani so sejali mnogovrstna žita, ravnali trto in mandeljnovo drevo. Posebno odlikovali so se v vrtnarstvu in imeli krasne vrte z rožami.

Poglejmo zdaj na Grško, da vidimo, kako je tam v starodavnih časih s poljedelstvom bilo. Slavni Grški pisatelj Homer nam o tem marsikaj pripoveduje. Tako pravi, da so Grki sejali pšenico, jeĉmen in piro. Mlatili so žito na podih, čistili z vevnico. Žito mlele so gospodinje, kar razvidimo iz 20. speva v „Odyssei“. Tudi z vrtnarstvom in sadjerejo so se peĉali. Vino so pridelovali le črno, kajti le-to vino omenja Homer v svojih pesmah; hranovali so ga v mehovih.